

Warszawa, 14 grudnia 1935 r.

URZĄD PATENTOWY

B41j 29/50

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OPIS PATENTOWY

Nr 22252.

Kl. 15 g, 32/01.

Aktiengesellschaft vorm. Seidel & Naumann
(Drezno, Niemcy).

**Urządzenie do ustalania początku i końca wiersza w maszynach do pisania,
zapisujących maszynach do liczenia i maszynach podobnych.**

Zgłoszono 13 listopada 1933 r.

Udzielono 12 października 1935 r.

Pierwszeństwo: 3 stycznia 1933 r. (Niemcy).

Wynalazek dotyczy urządzenia do ustalania początku i końca wiersza w maszynach do pisania, zapisujących maszynach do liczenia i maszynach podobnych, w którym klocki do nastawiania marginesu współdziałają z nieruchomym zderzakiem, są prowadzone na wspólnej szynie lub na oddzielnych szynach i posiadają trzpienie zapadkowe, uruchomiane zapomocą dźwigni i współdziałające z uzębieniem szyny prowadniczej. Celem wynalazku jest umożliwienie szybszego nastawiania oraz uproszczenie urządzenia, aby przy nastawianiu potrzeba było poruszyć tylko jedną dźwignię i przesunąć karetkę do pożądanego miejsca. Wynalazek ten jest szczególnie

ważny w zastosowaniu do maszyn o otwartej budowie, w których urządzenie do nastawiania marginesów zazwyczaj umieszczone jest za blachą, podtrzymującą papier, a więc dla piszącego niewidocznie.

W znanych urządzeniach wspomnianego powyżej rodzaju, uruchomianych zapomocą dźwigni, umieszczonej na karetkce, trzeba po pierwsze nacisnąć dźwignię, wskutek czego trzpień zapadkowy nastawiacza marginesowego zostaje wyciągnięty z pomiędzy zębów zębalki; po drugie, naciskając nadal dźwignię, trzeba przesunąć karetkę całkowicie na lewo, jeżeli się chce przesunąć prawy nastawiacz, (a na prawo, jeżeli chce się przesunąć lewy na-

stawiacz) a wreszcie, po trzecie, przy naciśniętej dźwigni trzeba przesunąć karetkę do pożądanego położenia krańcowego.

Według wynalazku niniejszego nastawianie zostaje znacznie uproszczone, ponieważ każdy z marginesowych klocków nastawczych jest zaopatrzony w urządzenie napędowe, które po wyciągnięciu trzpienia zapadkowego z uzębienia szyny prowadniczej samoczynnie przesuwa ten klocek aż do środkowego nieruchomego zderzaka. Wyciąganie trzpieni zapadkowych z pomiędzy zębów szyny prowadniczej odbywa się najkorzystniej zapomocą oddzielnego dla każdego nastawiacza wahliwego pałaka wyłączającego, ciągnącego się przez całą szerokość karetki.

Według wynalazku każdy marginesowy klocek nastawczy znajduje się pod działaniem sprężyny napędowej, która podczas ruchu klocka w kierunku od nieruchomego zderzaka jest napinana za pośrednictwem kółka zębatego, zazębiającego się z zębami szyny prowadniczej, przy czem zastosowane jest, najlepiej na tej samej szynie, uzębienie, z którym współdziałają trzpienie zapadkowe klocków nastawczych. Nieruchoma oś każdego z tych napędowych kółek zębatach jest otoczona osłoną w kształcie bębna, w której jest umieszczona wspomniana spiralna sprężyna. Można zastosować również znajdujące się pod działaniem sprężyny taśmy pociągowe lub pręty naciskowe.

Ażeby uzgodnić położenie zderzaków klocków nastawczych z podziałką, widoczną dla piszącego, zderzaki te, współdziałające z nieruchomym zderzakiem środkowym, są według wynalazku osadzone na klockach nastawczych przesuwnie i ustalone zapomocą śrub.

Opis dotyczy przykładu wykonania wynalazku z szyną prowadniczą, przymocowaną do przesuwniej karetki, podczas gdy nieruchomy zderzak, współdziałający ze zderzakami, osadzonemi na szynie, umie-

szczony jest pośrodku tylnej ścianki ramy maszyny. Obojętne jest jednak, czy szyna prowadnicza marginesowych klocków nastawczych umieszczona jest na przesuwniej karetkce czy też na nieruchomej ramie maszyny, tylko nieruchomy zderzak musiałby się znajdować odpowiednio na ramie maszyny lub na karetkce. Można też zamiast jednego wspólnego środkowego zderzaka dla obojgu klocków zastosować dla każdego klocka nastawczego oddzielne zderzaki, umieszczone w miejscach, odpowiadających zewnętrznym położeniom karetki. Tak samo każdy zderzak mógłby mieć własną szynę prowadniczą.

Fig. 1 rysunku przedstawia widok z tyłu szyny prowadniczej i marginesowych klocków nastawczych, fig. 2 — widok z góry jednego końca urządzenia według fig. 1, a fig. 3 — widok urządzenia z boku.

Na szynie prowadniczej 1 osadzone są przesuwnie marginesowe klocki nastawcze 2 i 2', przy czem obydwa klocki są wykonane symetrycznie względem środkowej osi maszyny. Poniżej opisano marginesowy nastawiacz 2, znajdujący się po lewej stronie fig. 1; odpowiednie części prawego nastawiacza są oznaczone takimi samymi liczbami, lecz z przecinkiem jako znacznikiem. Marginesowy klocek nastawczy 2 ma w poprzecznym przekroju kształt litery U (fig. 3). Ramiona klocka mają na końcach małe prostopadłe do nich odgięte brzoża 2a, które obejmują szynę prowadniczą 1. Poza tem klocek posiada wykrój 3, prostopadły do kierunku przesuwu. Wykrój ten jest tak głęboki, aby między wewnętrzną powierzchnią klocka i zwróconą ku klockowi powierzchnią szyny prowadniczej 1 było dość miejsca do umieszczenia przesuwnego trzpienia zapadkowego 4. Ten trzpień zapadkowy posiada na dolnym końcu występy 5 w kształcie zębów, które zapadają między zęby 6, wykonane na dolnej powierzchni szyny prowadniczej 1. Sprężyna 7 dociska zęby 5 do zębów 6. W

złobkach 14, 15, klocek 2 jest umieszczony zderzak 13, który może być przesuwany równolegle do kierunku ruchu tego klocka 2, a jest zaciskany zapomocą śrub 16. Zderzaki 13 i 13' współdziałają z nieruchomym zderzakiem 17, umieszczonym pośrodku tylnej ścianki maszyny na drodze przesuwu zderzaków 13 i 13' i ograniczającym w ten sposób drogę karetki. Dla każdego z trzpień zapadkowych 4 i 4' zastosowany jest pałak 18 względnie 18'. Każdy z tych pałaków posiada przygiętą do niego dźwignię 19 względnie 19', służącą do uruchomienia go. Pałaki te są wahlwie osadzone na bocznych ściankach 20, 21, które służą także za łożysko wałka maszyny i znajdują się pod działaniem sprężyn 22 względnie 22', które starają się odsunąć te pałaki 18 i 18' od trzpień 4 względnie 4' ku górze.

Wychylenie się dźwigni 19 względnie 19', wywołane działaniem sprężyn 22 względnie 22', jest ograniczone zderzakami 23, 23', osadzonemi w blasze 24 do podtrzymywania papieru. W położeniu wyjściowym obydwie pałaki 18, 18' znajdują się wprost nad trzpieniami 4, 4'.

Każdy klocek 2 jest zaopatrzony w łożysko 8 względnie 8' osi 9 kółka zębatego 10, na którym umieszczona jest osłona 11 na sprężynę spiralną 25. Jeden koniec sprężyny jest przymocowany do nieruchomej osi 9, a drugi koniec — do osłony 11; kierunek zwinięcia sprężyny jest tak obrany, że podczas ruchu zderzaka 13 względnie 13' w kierunku od nieruchomego zderzaka 17 sprężyna ta jest napinana. Zęby kółka 10 współdziałają z uzębieniem 12 szyny prowadniczej 1.

Urządzenie działa w sposób następujący. Chcąc zmienić wielkość wiersza naciska się dźwignię 19 (19'), należącą do odpowiedniego klocka nastawczego. Naciśnięta dźwignia działa za pośrednictwem sztywno z nią połączonego pałaka 18 (18') na powierzchnię 4a (4a') trzpień 4 (4') i przesuwają go w dół. Wskutek tego zęby 5

(5') wychodzą z zazębienia z zębami 6 szyny prowadniczej 1 i klocek 2 (2') pod działaniem sprężyny 25, napiętej w osłonie 11, przesuwa się ku oporkowi 17, do którego zostaje dociśnięty. Jeżeli dźwignia 19 (19') nadal będzie przyciskana i karetką będzie przesuwana dalej w kierunku ruchu danego nastawiacza marginesowego, wówczas szyna prowadnicza 1 będzie się przesuwała w marginesowym klocku nastawczym, ponieważ wówczas zderzak 17 zatrzymuje ten klocek. Po ustaniu nacisku dźwignia 19 (19') jest odciągana w położenie wyjściowe zapomocą sprężyny 22 (22'). Zęby 5 (5') trzpień 4 (4') znów zaskakują między zęby 6 szyny prowadniczej 1 i nastawiacz marginesowy jest ustalony w tem miejscu, w którym karetką znajduje się w chwili zwolnienia dźwigni 19 (19'). Jeżeli przesuwać karetkę w kierunku, przeciwnym do ruchu nastawiacza marginesowego, to szyna prowadnicza może również przesuwać się w marginesowym klocku nastawczym, nie zabierając go, gdyż wtedy siła sprężyny 25 dociska zderzaki 13 (13') i 17. Jeżeli więc chce się przesuwać prawy nastawiacz marginesowy, to należy nacisnąć tylko prawą dźwignię, a jeżeli chce się zmienić lewy margines, to należy nacisnąć lewą dźwignię, przesuując karetkę w pożądaną stronę. Požadane jest, aby przy naciśnięciu jednej dźwigni 19, (19') uruchomiany był drążek, zwalniający karetkę do wolnego ruchu w obydwóch kierunkach; wtedy przy nastawianiu marginesu nie potrzeba naciskać żadnej innej dźwigni.

Zastrzeżenia patentowe.

1. Urządzenie do ustalania początku i końca wiersza w maszynach do pisania, zapisujących maszynach do liczenia i maszynach podobnych, w którym marginesowe klocki nastawcze, prowadzone na wspólnej szynie lub na oddzielnych szynach,

współdziałają z nieruchomym zderzakiem i posiadają trzpienie zapadkowe, uruchomiane z końcem karetki i współdziałające z zębami, wykonanymi na szynie prowadniczej, znamienne tem, że każdy z marginesowych klocków nastawczych (2, 2') jest zaopatrzony w urządzenia napędowe, które po wysunięciu trzpienia zapadkowego (4, 4') z uzębienia szyny prowadniczej (1) przesuwają ten klocek do przynależnego nieruchomego zderzaka (17).

2. Urządzenie według zastrz. 1, znamienne tem, że wysuwanie trzpieni zapadkowych (4, 4') z pomiędzy zębów (6) szyny prowadniczej (1) jest uskuteczniane zapomocą oddzielnego dla każdego klocka pałaka wahliwego (18, 18'), ciągnącego się przez całą szerokość karetki.

3. Urządzenie według zastrz. 1 i 2, znamienne tem, że każdy klocek nastawczy

(2, 2') znajduje się pod działaniem sprężyny spiralnej (25), która podczas ruchu klocka w kierunku od zderzaka (17) jest napinana zapomocą kółka zębatego (10), zazębiającego się z zębami (12), wykonanymi najkorzystniej na szynie prowadniczej (1).

4. Urządzenie według zastrz. 1 — 3, znamienne tem, że zderzaki (13, 13'), współdziałające z nieruchomym zderzakiem (17), są osadzone na klockach nastawczych przesuwnie w kierunku ruchu tych klocków i są ustalone zapomocą śrub (16, 16').

Aktiengesellschaft
v o r m. Seidel & Naumann.
Zastępca: Inż. M. Brokman,
rzecznik patentowy.

